

Ako najlepšie podporiť

INŠTITÚT DETSKEJ REČI

dospelých ľudí so zajakavosťou –

medzinárodné usmernenia

založené na dôkazoch

Odhaduje sa, že približne jedno percento svetovej populácie sa zajakáva (Bloodestein & Bernstein Ratner, 2008). Zajakavosť (tiež balbuties, nespisovne „kaktavosť“) je komplexná porucha komunikačných schopností, ktorá je charakteristická prerušovaním plynulosti reči. Zajakavosť môže byť spravidla zdaná pridruženými prejavmi správania (ktoré sú viditeľné aj/alebo skryté). Popritom sa u jednotlivca, ktorý sa zajakáva, môžu prejavovať emocionálne aj/alebo kognitívne reakcie na zajakavosť. Väčšina vedcov a odborníkov verí, že zajakavosť je výsledkom pôsobenia viacerých faktorov. Okrem toho, zajakavosť je považovaná za neurofyziológickú poruchu so silným genetickým faktorom (Yairi & Seery, 2011). Postoj spoločnosti k zajakavosti je často negatívny. Nepriaznivé spoločenské vnímanie problematiky zajakavosti, ako aj ľudí so zajakavosťou, stále prevládajú (St. Louis, 2005; 2015). To potvrdzujú prieskumy, ktoré boli súčasťou Medzinárodného projektu o postojoch k ľudským atribútom (International Project on Attitudes Toward Human Attributes – IPATHA).

Zistenia výskumu poukazujú na to, že zajakavosť má negatívny dopad na kvalitu života človeka so zajakavosťou v mnohých oblastiach, napr. na vitalitu, spoločenský život, emocionálny život a mentálne zdravie (Bellby a kol., 2013; Craig a kol., 2009). Odborníci už desiatročia formulujú rôzne odporúčania, ako sa správať pri komunikácii s dospelými so zajakavosťou – tieto informácie boli väčšinou založené na ich názoroch a domnienkách. V ostatných rokoch vedci robili štúdie, na základe ktorých vypracovali usmernenia pre verejnosť založené na dôkazoch, aby ľudia čo najlepšie vedeli podporiť dospelých so zajakavosťou. Dve medzinárodné štúdie (jedna v Severnej Amerike, druhá v Európe a na Strednom Východe) sa zaoberali formulovaním týchto odporúčaní, na základe názorov, ktoré im poskytli priamo ľudia so zajakavosťou (St. Louis, 2018; St. Louis a kol., 2017; Węsierska a kol., 2018). Ukázalo sa, že pri komunikácii s ľuďmi so zajakavosťou je dôležité, aby ich komunikační partneri boli empaticki voči ich individuálnym potrebám a obmedzeniam a tiež boli dostatočne flexibilní. Kľúčom je teda, prispôsobiť komunikačnú podporu jednotlivcovi podľa jeho individuálnych potrieb a vychádzať mu v ústrety v čo najväčšej miere.

Ako môžeš počas komunikácie podporiť človeka so zajakavosťou? On hovorí:

Bud'pozorný: udržuj prirodzený očný kontakt.

Bud'trpezlivý: daj mi dost času na premýšľanie a hovorenie.

Tvoja akceptácia je pre mňa dôležitá: snaž sa ma neposudzovať, prejav empatiu a porozumenie.

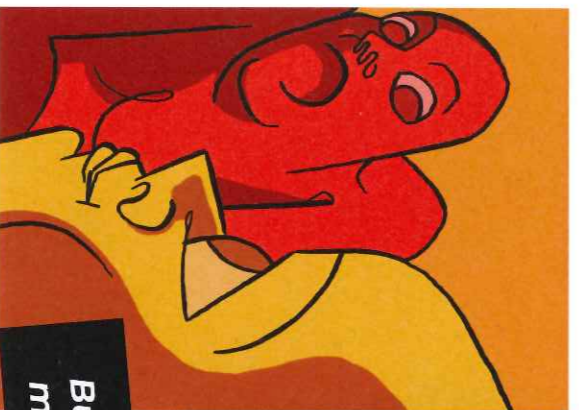
Podpor ma ako človeka svojim priateľským postojom, zmyslom pre humor a pochvalou.

Zostaň čo najviac uvoľnený: správaj sa prirodzene, bud'sám sebou, zameraj sa na to čo povieš, nie na to ako to povieš.

Bud'flexibilný: prispôb svoju vlastnú komunikáciu a prejav mi podporu a snaž sa brať ohľad na moje potreby.

Viac informácií na:

- ASHA (American Speech-Language-Hearing Association): asha.org
- British Stammering Association: stammering.org
- International Fluency Association: theifa.org
- International Stuttering Association: isastutter.org
- National Stuttering Association: nsastutter.org
- Stuttering Foundation: stutteringhelp.org
- Stuttering Home Page: mnsu.edu/comdis/kuster/stutter.html

Literatúra:

- Bellby, J., Byrnes, M., Meagher, E., & Varus, J. (2013). The impact of stuttering on adults who stutter and their partners. *Journal of Fluency Disorders, 38*(1), 14–29.
- Bloodstein, O., & Bernstein Ratner, N. (2008). *A Handbook on stuttering* (6th ed.). Clifton Park, NY: Thomson Delmar Learning.
- Craig, A., Blumgart, E., & Tran, Y. (2009). The impact of stuttering on the quality of life in adults who stutter. *Journal of Fluency Disorders, 34*(2), 61–74.
- St. Louis, K. O. (2005). A global project to measure public attitudes about stuttering. *The Asha Leader, 10*(14), 12–23.
- St. Louis, K. O. (2015). Epidemiology of public attitudes toward stuttering. In K. O. St. Louis (Ed.), *Stuttering meets stereotype, stigma, and discrimination: An overview of attitude research* (pp. 7–42). Morgantown, WV: West Virginia University Press.
- St. Louis, K. O., Imani, F., Gabrel, R. M., Hughes, S., Langwin, M., Rodriquez, M., Scott, K. S., & Weidner, M. E. (2017). Evidence-based guidelines for being supportive of people who stutter in North America. *Journal of Fluency Disorders, 53*, 1–13.
- St. Louis, K. O. (2018, June). *How Should We Interact with Adults Who Stutter? Let's Hear from Them*. Invited keynote address to the 3rd International Conference on Stuttering, Rome, Italy.
- Węsierska, K., Saad Merouane, S., Abou Melhem, N., Dezort, J., Lachková, H., & St. Louis, K. O. (2018, July). *Personal Approaches of Support from Stuttering Adults in Lebanon, Poland, Slovakia and the Czech Republic*. Presentation at the Joint World Congress in Hiroshima, Japan.
- Yairi, E., Seery, C.H. (2011). *Stuttering: Foundations and Clinical Application*. Boston, MA: Pearson.

Autori: **Kenneth O. St. Louis, Katarzyna Węsierska, Selma Saad Merouane, Nouhad Abou Melhem, Jan Dezort, a Hana Lachková**

Ilustrácie: **Chadi Ghann** | Grafický dizajn: **Jaroslav Telenga** | Preklad: **Eleonora Strucančí, Hana Lachková**

Copyright (autorské právo), 2018. Všetky práva vyhradené